

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Emma Ojala

KUOLINPESÄN OSAKKAIDEN ASEMA JA
VELVOLLISUUDET PESÄNSELVITYKSESSÄ JA
PERINNÖNJAOSSA

Liiketalous
2022

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Emma Ojala
Opinnäytetyön nimi	Kuolinpesän osakkaiden asema ja velvollisuudet pesänselvityksessä ja perinnönjaossa
Vuosi	2022
Kieli	suomi
Sivumäärä	39
Ohjaaja	Margit Mannila

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia kuolinpesän osakkaiden asemaa sekä heille kuuluvia velvollisuuksia pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Kuolinpesän hoitoon liittyy monia velvollisuuksia, jotka voivat tuntua osakkaista monimutkaisilta etenkin, jos hoitaa ensimmäistä kertaa kuolinpesän asioita. Tutkimuksessa selvitetään, millaisia velvollisuuksia osakkaiden on hoidettava tietyn määräajan puitteissa, ja mitä velvollisuuksien laiminlyönnistä voi seurata. Tutkimuksessa sivutaan myös kuolinpesän verotukseen liittyviä seikkoja. Tarkoituksena on koota keskeisimmät velvollisuudet yhteen.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu ajantasaisesta lainsäädännöstä ja oikeustieteellisestä kirjallisuudesta. Menetelmänä tässä työssä on käytetty oikeusdogmaattista menetelmää.

Tutkimuksessa havaittiin, että kuolinpesän hoitoon liittyviä velvollisuuksia on alettava hoitamaan pian kuoleman jälkeen. Kuolinpesän osakkaiden ei tarvitse tietää ja osata hoitaa kaikkea yksin, vaan heidän apunaan toimivat osaavat ammattilaiset. Kuolinpesien asiat eivät ole koskaan yksiselitteisiä, vaan jokainen kuolinpesä on erilainen. Tärkein kuolinpesän osakkaiden velvollisuuksista on perunkirjoituksen toimittaminen. Perunkirjoitus on hoidettava jokaisessa kuolinpesässä.

ABSTRACT

Author	Emma Ojala
Title	The Status and Responsibilities of Parties to an Estate
Year	2022
Language	Finnish
Pages	39
Name of Supervisor	Margit Mannila

The objective of this thesis was to investigate the status and responsibilities of parties to an estate. There are many responsibilities involved in managing the estate. These responsibilities may seem complicated, especially if the stakeholder is taking care of an estate for the first time. The thesis found out what responsibilities the stakeholders of the estate have to carry out in a specific schedule. The study also examined a taxation of estate. The aim was to compile the essential responsibilities.

The theoretical basis for the study was created by up-to-date legislation and legal literature. As a method, this work has been a legal dogmatic method.

The study found that there are many responsibilities involved in managing estates. These responsibilities must be performed soon after death. The estate stakeholders don't need to know and be able to take care of everything alone, but they are assisted by skilled professionals. Estates matters are never unequivocal and every estate is different. The main responsibility is estate inventory. The estate inventory must be carried out completed in every estate.

Keywords estate, testament, estate inventory, estate clearance, legacy share

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
1.1 Tutkimuksen aihe ja tarkoitus.....	6
1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset.....	6
1.3 Tutkimusmenetelmät.....	7
1.5 Tutkimuksen rakenne	7
2 KUOLINPESÄN OSAKKAAT	8
2.1 Osakkaat perimysjärjestyksen mukaan.....	8
2.1.1 Ensimmäinen parenteeli	8
2.2.2 Toinen parenteeli.....	9
2.2.3 Kolmas parenteeli	9
2.2 Lesken asema	9
2.3 Avopuolisoiden asema	11
2.4 Valtio perinnön saajana	11
2.5 Testamentin saaja pesän osakkaana.....	11
3 TESTAMENTTI.....	13
3.1 Testamentin tekeminen.....	13
3.2 Testamentin tiedoksiantaminen ja rintaperillisten lakiosa.....	14
3.3 Testamentin moite.....	14
3.4 Perinnöttömäksi tekeminen	15
3.5 Perinnöstä luopuminen.....	16
4 KUOLINPESÄN HOITON LIITTYVÄT VELVOLLISUUDET	17
4.1 Kuolinpesän haltuunotto ja hallinta.....	17
4.2 Pesänselvitys	18
4.3 Kuolinpesän pankkiasiat	19
4.4 Perunkirjoitus.....	21
5 KUOLINPESÄN VEROTUS	23
5.1 Omaisuuden myynti.....	23
5.2 Asunnon myynti verovapaana	24
5.3. Luovutustappio	24

5.4 Puunmyynti	25
5.5 Vuokratulot	25
6 PERINTÖVEROTUS	26
7 PERINNÖNJAKO	29
7.1 Perinnönjaon aloitus	29
7.2 Ositus	29
7.2.1 Omaisuuden erottelu	30
7.2.2 Yhteinen omaisuus ja sen jakaminen	30
7.2.3 Tasinkojako	31
7.3 Sopimusjako	31
7.4 Toimitusjako	32
7.5 Perinnönjaon voimaantulo	33
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	34
8.1 Tutkimustulokset	34
8.2 Tutkimuksen pätevyys, luotettavuus ja eettisyys	36
8.3 Opinnäytetyöprosessin arviointi	36
LÄHTEET	38

1 JOHDANTO

Henkilön kuoltua häneltä jäävää omaisuutta ja velkoja nimitetään kuolinpesäksi. Pesää edustavat kuolinpesän osakkaat yhdessä perinnönjakoon saakka. Kuolinpesä on siis olemassa perinnönjättäjän kuoleman ja perinnönjaon toimittamisen välisen ajan. Kuolinpesän osakkaat huomaavat usein, että asioiden hoitaminen voi olla etenkin suuren surun keskellä monimutkaista, jolloin ammattilaisen apu on tarpeen. Ei ole lainkaan harvinaista, että kuolinpesän osakkaat alkavat riidellä keskenään perintöasioista. Tietämys käytännön asioista auttaa osakkaita hoitamaan kuolinpesän velvollisuuksia ja ennaltaehkäisemään riitatilanteita.

1.1 Tutkimuksen aihe ja tarkoitus

Opintojeni aikana perintöoikeus on ollut hyvin kiinnostavaa, ja ollessani työharjoittelussa pankissa pääsin tutustumaan käytännössä kuolinpesien pankkiasioiden hoitamiseen. Kuolinpesän hoitoon kuuluu monia asioita, jotka osakkaiden on hoidettava lähes heti vainajan kuoleman jälkeen. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, millaisessa asemassa kuolinpesän osakkaat ovat ja mitä velvollisuuksia osakkaiden on hoidettava tietyn aikataulun puitteissa. Tutkimuksessa selvitän myös, millaisia seuraamuksia kuolinpesän osakkaille voi koitua velvollisuuksien laiminlyönnistä tai myöhästymisestä. Opinnäytetyössä sivutaan myös kuolinpesän verotukseen liittyviä asioita.

1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimusongelma on kuolinpesän osakkaiden asema ja velvollisuudet pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Opinnäytetyössä tarkastellaan kuolinpesän asioiden hoitoa osakkaiden näkökulmasta.

Tutkimuksessa pyritään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Ketkä ovat kuolinpesän osakkaita?
- Mitä velvollisuuksia kuolinpesän osakailla on pesänselvityksessä ja perinnönjaossa?

- Miten perinnönjako etenee?
- Millaisella aikataululla kuolinpesän asioita täytyy hoitaa?

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutetaan laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksessa on käytetty oikeusdogmaattista menetelmää. Oikeusdogmaattisen menetelmän tehtäviä ovat lainsäädösten tulkinta, voimassaolevan oikeuden selvittäminen sekä oikeusperiaatteiden punninta (Pikkarainen 2020).

1.5 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus alkaa johdannolla aiheeseen. Johdannossa kerrotaan opinnäytetyön aiheesta ja tarkoituksesta. Ensimmäisessä luvussa käydään läpi tutkimuskysymykset ja –menetelmät, mitä työssä on käytetty.

Tutkimus sisältää yhteensä kuusi teorialukua. Ensimmäisessä teorialuvussa määritellään, ketkä voivat olla kuolinpesän osakkaita ja miten perimysjärjestys muodostuu. Toisessa luvussa käsitellään testamenttia. Toisessa luvussa selvitetään testamentin tekoprosessia ja sitä, miten testamentti laaditaan niin, että sitä voidaan pitää päteväenä. Toisessa luvussa käsitellään myös, miten kuolinpesän osakas voi jäädä perinnöttä. Kolmas teorialuku käsittelee käytännön velvollisuuksia, joita kuolinpesän osakkaiden on hoidettava. Neljännessä luvussa käsitellään kuolinpesän verotusta. Viides luku käsittelee perintöverotusta. Viimeisessä eli kuudennessa teorialuvussa käsitellään perinnönjakoa ja sitä, miten pesä saadaan jaettua ja kuolinpesä lakkautettua.

Tutkimuksen viimeisessä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset ja kerrotaan opinnäytetyöprosessista. Lisäksi viimeisessä luvussa pohditaan tutkimuksen pätevyyttä, luotettavuutta ja eettisyyttä.

2 KUOLINPESÄN OSAKKAAT

Kun kuolinpesä syntyy, perinnönsaajasta tulee kuolinpesän osakas. Kuolinpesän osakkaita ovat yleensä vainajan jälkeläiset tai sukulaiset, jotka määräytyvät lakisääteisen perimysjärjestyksen mukaan. Myös testamentin saaja ja leski voivat olla kuolinpesän osakkaita. Tässä luvussa määritellään, ketkä voivat olla kuolinpesän osakkaita ja miten perimysjärjestys muodostuu. Luvussa käsitellään myös avopuolisoiden asemaa ja valtiota perinnönsaajana.

2.1 Osakkaat perimysjärjestyksen mukaan

Perintökaari (40/1965) määrittelee perimysjärjestyksen sukulaisuuden perusteella. Henkilöllä on oikeus perintöön, mikäli perittävän ja perillisen välillä vallitsee lainmukainen sukulaisuus-, avioliitto- tai adoptiosuhde. (Aarnio & Kangas 2016, 63.)

Perilliset jaetaan perillisryhmiin eli parentteeleihin, joita on kaikkiaan kolme (Kangas 2019, 452). Parentteelit määräytyvät sen mukaan, miten läheinen sukulaisuussuhde perillisellä on ollut vainajaan. Seuraavissa luvuissa esitellään parentteelit ja käydään läpi, millainen sijaisperimisoikeus näissä vallitsee.

2.1.1 Ensimmäinen parentteeli

Perintökaaren (40/1965) 2. luvun 1 §:n mukaan lähinnä perinnön saavat rintaperilliset. Rintaperillisellä ja vainajalla on oltava oikeudellisesti pätevä lapsen ja vanhemman suhde. Perillisasemaan ei vaikuta, onko lapsi perittävän ja lesken yhteinen, perittävän aikaisemmasta avioliitosta tai avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi. Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen sukuasema on oltava vahvistettu, esimerkiksi isyydentunnustamisella. Myös ottolapset kuuluvat perillisjärjestyksessä ensimmäiseen parentteeliin. Mikäli primääriperillinen ei ole elossa tai hänellä ei ole perintöoikeutta, hänen sijaansa tulevat hänen jälkeläisensä. Näitä sijaantuloperillisiä kutsutaan sekundääriperillisiksi. Ensimmäisessä parentteelissa vallitsee rajaton sijaisperimisoikeus. (Aarnio & Kangas 2016.)

Perintökaaren (40/1965) 7. luvun 1 §:n mukaan ensimmäisen parenteelin perillisillä on lakiosaoikeus perintöön, vaikka vainaja olisi tehnyt testamentin. Lakiosan suuruus on puolet perintöosuuden suuruudesta, joka taas riippuu siitä, joutuuko kuolinpesä maksamaan mahdolliselle leskelle tasinkoa. Käytännössä siis vainaja voi määrätä puolesta omaisuudestaan testamentilla, mutta toiseen puoleen rintaperillisillä on lakiosaoikeus. (Koponen 2020, 46.) Rintaperillinen voi menettää oikeutensa lakiosaan, mikäli perittävä on tehnyt hänet perinnöttömäksi testamentilla.

2.2.2 Toinen parenteeli

Perintökaaren (40/1965) 2. luvun 2 §:ssä säädetään toisen parenteelin oikeudesta perintöön. Mikäli vainajalta ei jäänyt rintaperillisiä eikä hän ollut naimisissa, perintö menee hänen vanhemmilleen, jolloin kumpikin saa puolet perinnöstä. Jos jompikumpi vanhemmista on kuollut, jakautuu hänen osuutensa vainajan sisarusten kesken. Kuolleen sisaruksen sijaan tulee hänen jälkeläisensä eli toisessa parenteelissa vallitsee rajaton sijaisperimisoikeus. Mikäli sisaruksia tai heidän jälkeläisiään ei ole, mutta toinen vanhemmista elää, menee perintö kokonaisuudessaan elossa olevalle vanhemmalle. Sisar- ja velipuolilla on täysin sama oikeus perintöön kuin vainajan täyssisaruksillakin.

2.2.3 Kolmas parenteeli

Jollei ensimmäisen tai toisen parenteelin perillisistä ole, menee perintö vainajan isovanhemmille. Kuolleen isovanhemman osuus menee hänen lapsilleen eli vainajan tädille sedille ja enoille. Kolmannessa parenteelissa sijaisperimisoikeus rajoittuu siten, etteivät vainajan serkut peri. (Aarnio & Kangas 2016, 125.) Kolmannen parenteelin perimisoikeus on kuitenkin hyvin harvinaista.

2.2 Lesken asema

Perintökaaren (40/1965) 3. luvussa säädetään puolisoiden perintöoikeudesta ja oikeudesta hallita jäämistöä. Eloonjäänyt puoliso voi olla kuolinpesän osakas kolmella perusteella:

- eloonjäänyt puoliso perii puolisonsa
- leski on yleistestamentin saaja
- avio-oikeuden nojalla

Pelkkä oikeus hallita jäämistöä jakamattomana ei tee leskestä kuolinpesän osakasta. Riippumatta siitä, onko puoliso pesän osakas vai ei, on hänet aina kutsuttava paikalle perunkirjoitustilaisuuteen. (Koponen 2020, 16.)

Ellei rintaperillisiä ole, leski perii puolisonsa. Leskellä ei siis ole perintöoikeutta puolisonsa omaisuuteen, mikäli vainajalla on rintaperillisiä.

Lesken perintöoikeus voidaan syrjäyttää testamentilla. Perintökaaren (40/1965) 3. luvun 7 §:n mukaan puoliso ei myöskään peri vainajaa silloin, mikäli he ovat olleet asumerossa tai heillä on avioero vireillä tuomioistuimessa toisen kuollessa. Avioero on vireillä silloin, kun avioerohakemus on jätetty tuomioistuimen käsiteltäväksi, sekä silloin kun eroa edeltävä kuuden kuukauden harkinta-aika on meneillään.

Pääsääntöisesti kummallakin aviopuolisolla on avio-oikeus toisen omaisuuteen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että toisen nimissä oleva omaisuus olisi puolisojen yhteisomistuksessa avioliiton aikana. Käytännössä avio-oikeudella on merkitystä avioerotilanteessa ja puolison kuoltua. Puolison kuoltua eloonjäänyt puoliso ja vainajan rintaperilliset jakavat osituksessa puoliksi pariskunnan yhteisen omaisuuden. Jos leski on varakkaampi puoliso, ei hänen tarvitse antaa omaa omaisuuttaan jaettavaksi elinaikanaan. Leski saa avio-oikeuden perusteella osan vainajan omaisuudesta, jos vainaja oli varakkaampi osapuoli. Avio-oikeus on kuitenkin voitu kumota osittain tai kokonaan avioehtosopimuksessa. Avio-oikeutta ei myöskään ole, mikäli vainaja on niin määrännyt lahjakirjassa tai testamentissa. (Koponen 2020, 17–18.)

2.3 Avopuolisoiden asema

Nykyään avoliitot ovat suosittuja kaikissa ikäluokissa. Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta (26/2011) ei käsittele lainkaan avopuolisoiden perintöoikeutta. Avopuolisolla ei ole perintöoikeutta toisen kuoltua. Avopuoliso ei siis ole pesän osakas, mikäli hän ei ole testamentin saaja. Jos avopuoliso saa testamentin perusteella omaisuutta kuolleelta avopuolisolta, perintövero määrätään pääsääntöisesti toisen veroluokan mukaan. Jos avopuolisoilla on tai on ollut yhteinen lapsi tai he ovat olleet aikaisemmin avioliitossa, perintövero määrätään ensimmäisen perintöveroluokan mukaan. (Koponen 2020, 18.) Eloonjääneen avopuolison oikeudellinen asema on varsin heikko. Avopuolisoiden kannattaakin turvata toistensa asema laatimalla keskenään testamentti.

2.4 Valtio perinnön saajana

Mikäli kuolleella henkilöllä ei ole perillisiä, eikä hän ole tehnyt testamenttia, hänen omaisuutensa menee perintönä valtiolle. Valtiokonttori hoitaa valtiolle meneviä kuolinpesiä. Jos ilman perillisiä kuollut henkilö on laatinut testamentin, jaetaan perintö testamentin mukaisesti, mutta testamentti on annettava tiedoksi Valtiokonttorille. (Valtiokonttori 2018.) Perintökaaren (40/1965) 5 luvun 2 §:n mukaan valtion saama perintö voidaan luovuttaa osittain tai kokonaan vainajan läheiselle, mikäli se on olosuhteisiin nähden kohtuullista. Omaisuus voidaan myös luovuttaa vainajan viimeisimmälle asuinpaikkakunnalle. Kiinteä omaisuus voidaan luovuttaa kunnalle, jossa tämä omaisuus sijaitsee.

2.5 Testamentin saaja pesän osakkaana

Perinnönjättäjä voi testamentata koko omaisuutensa rintaperillisten lakiosan huomioon ottaen tai määräosan henkilölle, jolla ei lain mukaan olisi perintöoikeutta. Tällöin puhutaan yleistestamentista. Yleistestamentin saaja on kuolinpesän osakas ja osallistuu pesän hallintoon. Yleistestamentin saajalla on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muillakin kuolinpesän osakkailla. Vainaja voi myös määrätä testamentin saajalle vain tietyn esineen, rahasumman tai oikeuden.

Tällöin kyseessä on legaatti eli erityistestamentti. Erityistestamentin saaja ei ole kuolinpesän osakas, eikä näin ollen osallistu pesän hallintoon. (Koponen 2020, 15.)

3 TESTAMENTTI

Perintökaaren (40/1965) luvuissa 9–16 käsitellään testamenttioikeutta. Testamentti on ainut keino vaikuttaa itse siihen, miten perintö jakautuu. Yleensä testamentti tehdään vasta sitten, kun kuolemaa osataan odottaa tai henkilö on jo iäkäs. Testamentin tekoa olisi kuitenkin hyvä harkita jo aikaisemmin, sillä kuolema voi tulla yllättäenkin. Testamentilla on mahdollista muuttaa lakimääräistä perimysjärjestystä lakiosamääräysten puitteissa. Testamentilla voidaan poistaa kuolinpesän osakkaiden puolisoiden oikeus perintöön. Testamentilla voidaan myös vaikuttaa esimerkiksi haudan ja omaisuuden hoitoon.

3.1 Testamentin tekeminen

Perintökaaren (40/1965) 9. luvun 1 §:n mukaan testamentin voi tehdä 18-vuotias henkilö. Tätä nuorempikin voi tehdä, jos hän on tai on ollut avioliitossa. Myös 15 vuotta täyttänyt henkilö voi tehdä testamentin omaisuudesta, jota hänellä on itse oikeus hallita. Testamentin tekijällä on oltava riittävä kelpoisuus testamentin laatimiseen. Testamentintekokelpoisuuden voi menettää esimerkiksi vakavan sairauden, joka tuhoaa henkilön kyvykkyyden rationaaliseen ajatteluun, vuoksi. (Kangas 2019, 588–589.) Testamentti voidaan tehdä ainoastaan henkilölle, joka on elossa perittävän kuolinhetkellä tai on sitä ennen saanut alkunsa ja syntynyt elävänä. Myös hetken elossa ollut lapsi toimii testamenttiomaisuuden välittäjänä omille sukulaisilleen. (Kangas 2019, 589.)

Testamentin tekeminen on täysin vapaaehtoista. Halutessaan testamenttia voidaan muuttaa tai se voidaan myös peruuttaa, esimerkiksi muuttuneiden sukulaisuussuhteiden vuoksi.

Testamentin tekemisessä voidaan käyttää apuna asiantuntijaa. Tällöin testamenttaaja itse ei varsinaisesti kirjoita testamenttia, vaan asiantuntija laatii testamentin toiveiden mukaisesti. Asiantuntijan apua hyödyntämällä testamentin laatija saa kattavan ja selkeän kuvan eri vaihtoehdoista ja niiden seurauksista.

Testamentti on tehtävä kirjallisesti ja paikalla on oltava samanaikaisesti kaksi todistajaa. Asiakirjasta on käytävä ilmi, että kyseessä on testamentti ja siinä on oltava testamentin laatijan sekä todistajien allekirjoitukset. Todistajien on tiedettävä, että kyseessä on testamentti, mutta heidän ei tarvitse tietää testamentin sisällöstä. Testamentin todistajan on oltava esteetön, vähintään 15-vuotias henkilö, joka ymmärtää tekemänsä oikeustoimen merkityksen. (PK 40/1965.)

3.2 Testamentin tiedoksiantaminen ja rintaperillisten lakiosa

Tiedoksiantaminen on testamentin saajan velvollisuus. Testamentti on annettava tiedoksi kaikille testamentin saajille ja perillisille. Jokaisen perillisen on saatava oikeaksi todettu jäljennös testamentista. Yleensä tiedoksianto tapahtuu perunkirjoituksen yhteydessä.

Perintö voidaan jakaa kahteen osaan, joita kutsutaan lakiosaksi ja vapaaosaksi. Vapaaosasta vainaja voi testamentata omaisuuttaan kenelle haluaa. Lain mukaan lakiosa kuuluu rintaperillisille. Perilliset voivat vaatia lakiosaansa, mikäli oikeutta lakiosaan on loukattu testamentissa. Testamentin saaja ei ole velvollinen erottamaan lakiosaa automaattisesti. Rintaperillisen tehtävä testamentin saajalle lakiosailmoitus kuuden kuukauden kuluessa. (Koponen 2020,48.)

3.3 Testamentin moite

Testamentin moitteella tarkoitetaan sitä, että perillinen katsoo testamentin olevan pätemätön ja nostaa tästä kanteen. Moitteelle täytyy olla perusteltu syy. Testamentin moite on perillisen ja testamentin saajan välinen testamentin pätevyyttä koskeva oikeusriita.

Testamentti voidaan moitteen perusteella johdosta julistaa pätemättömäksi mikäli:

- testamenttia ei ole tehty laissa säädetyssä muodossa;
- testamentin tekijää on vaivannut mielisairaus, tylsämielisyys tai muu sieluntoiminnan häiriö;

- testamentin tekijä on pakotettu testamentin tekoon tai hänet on taivuteltu siihen käyttämällä hyväksi hänen ymmärtämättömyyttään, tahdonheikkouttaan tai riippuvaista asemaansa;
- testamentin tekijä on petollisesti viety tekemään testamentti;
- testamentin tekijä on muulla tavoin erehtynyt, että se on olennaisesti vaikuttanut hänen tahtoonsa.

(Tieteen termipankki 2020.)

Perintökaaren (40/1965) 14. luvun 5 §:n mukaan perillisen on nostettava testamentista kanne kuuden kuukauden kuluessa saatuaan tiedon testamentista. Perillisellä ei ole moiteoikeutta, mikäli hän on hyväksynyt testamentin tai todistettavasti luopunut testamentistaan. Jokaisella perillisellä on toisesta perillisestä riippumaton moiteoikeus. Testamentin moite koskee ainoastaan testamentin pätevyyttä moittijan ja testamentin saajan välisessä suhteessa. Mikäli testamentti on pätemätön esimerkiksi mielisairauden perusteella, se menettää oikeudellisen vaikutuksensa moittijaan nähden, mutta säilyy pätevänä sellaiseen perilliseen nähden, joka ei ole moittinut testamenttia. (Tieteen termipankki 2020.)

3.4 Perinnöttömäksi tekeminen

Perintökaaren (40/1965) 15. luvussa säädetään perittävän oikeudesta tehdä perillinen perinnöttömäksi. Perittävä voi tehdä perillisen perinnöttömäksi, mikäli tämä on tahallisella rikoksella loukannut perittävää, hänen perimispolvessa olevaa sukulaistaan tai adoptiolastaan. Säännöksen tulkinnassa on ensisijaisesti kiinnitettävä huomio teon loukkaavuuteen, eikä siihen keneen teko on kohdistunut. Teon loukkaavuutta arvioidaan viime kädessä perittävän kannalta. Laissa loukkaavalta teolta edellytetään oikeudenvastaisuutta. Pelkästään testamentissa esitetty väite perillisen syyllisyydestä rikokseen, ei oikeuta perinnöttömäksi tekemiseen, vaan perillisen syyllisyys on näytettävä toteen. (Aarnio & Kangas 2016, 144–146.)

Perinnöttömäksi voi tehdä myös silloin, jos perittävä viettää jatkuvasti kunniatonta tai epäsideellistä elämää. Käsitteet kunniaton ja epäsideellinen ovat kuitenkin tulkinnanvaraisia. Tapaukset on arvioitava tapauskohtaisesti ja

ratkaisevaa on käytöksen synnyttämä kokonaiskuva. (Aarnio & Kangas 2016, 149–151.)

3.5 Perinnöstä luopuminen

Perillisen ei ole pakko ottaa perintöä vastaan. Kun perinnöstä ja testamentista luopuminen on toteutettu oikein, menevät sekä perintö että perintöverot sijaantuloperillisille. Perinnöstä luopumalla voidaan välttää perintöverot. On kuitenkin mahdollista, että perinnöstä luopumisen seurauksena veroja joudutaan maksamaan useasti. (Koponen 2020, 73.) Perinnöstä luopuminen on tehtävä oikealla tavalla oikeaan aikaan, mikäli verotaakkaan halutaan helpotusta. Luopumisilmoitus on tehtävä kirjallisesti ja tahdonilmaisun on oltava selkeä. (Koponen 2020, 173.)

Luopujan on vetäydyttävä pesästä ennen perintöön ryhtymistä. Perintöön ryhtyminen on osittain tulkinnanvarainen asia. Yleisenä sääntönä pidetään kuitenkin sitä, että perillisen ei katsota ryhtyneen pesään, mikäli tehdyt toimenpiteet ovat lakisääteisiä tai tarpeellisia pesän selvittämiseksi. (Koponen 2020,73.)

Moninkertaiseen verotukseen johtava yleinen virhe on se, että perinnöstä luopuja ryhtyy määräämään, kenelle vainajan omaisuus menee. Tällöin Verohallinto katsoo tilanteen niin, että ensiksi perillinen on ottanut perinnön vastaan ja tämän jälkeen antanut lahjan. Tällöin samasta omaisuudesta maksetaan sekä perintö- että lahjaverot. (Koponen 2020, 172.)

4 KUOLINPESÄN HOITOON LIITTYVÄT VELVOLLISUUDET

Kuolinpesän syntymisen jälkeen osakkaiden on otettava kuolinpesä hallintaansa ja heidän on hoidettava sen asioita tietyn aikataulun mukaisesti. Tässä luvussa käsitellään niitä velvollisuuksia, joita kuolinpesän osakkaiden on hoidettava haltuunoton jälkeen. Tärkein näistä velvollisuuksista on perunkirjoitus, jonka laiminlyönnistä seuraa sanktioita pesän osakkaille.

4.1 Kuolinpesän haltuunotto ja hallinta

Kuolinpesän hallinnosta säädetään perintökaaren (40/1965) 18. luvussa. Jonkun on aina otettava kuolinpesä haltuun eli hoidettava kuolinpesän asioita. Ensisijaisesti haltuunottovelvollisuus on leskellä, vaikka hän ei olisikaan kuolinpesän osakas. Kuolinpesän haltuunottajan tulisi olla sellainen henkilö, joka tietää parhaiten kuolinpesän asiat.

Yleensä kuolinpesän osakkaat hallitsevat yhteisesti pesän omaisuutta. Yhteishallinnassa olevassa kuolinpesässä päätökset on tehtävä yksimielisesti. Toimenpide, joka on suoritettava viipymättä, voidaan suorittaa ilman jokaisen osakkaan suostumusta. Mikäli joku osakkaista vastustaa toimenpidettä, siihen ei voida ryhtyä, vaikka toimenpide olisi kiireellinen. (Koponen 2020, 21.) Esimerkiksi asunto-osakkeiden, kiinteistöjen ja puiden myyntiin on tarpeellista saada kaikkien osakkaiden suostumus.

Mikäli pesän osakkaista tuntuu työläältä saada kaikkien osakkaiden suostumus jokaiseen kuolinpesää koskevaan asiaan, voivat he valtuuttaa keskuudestaan tai jonkun ulkopuolisen käyttämään valtuuksia pesän hoidossa. Tämä edellyttää kuitenkin valtakirjaa kaikilta osakkailta. Jos osakkailla on erimielisyyksiä kuolinpesän hallinnasta tai pesä säilytetään pitkään jakamattomana, pesän hallinto on yleensä välttämätöntä järjestää jollakin muulla tavalla. Osakkaat voivat myös sopia kuolinpesän hallinnosta keskinäisellä sopimuksella. (Koponen 2020, 21.)

4.2 Pesänselvitys

Pesänselvityksestä säädetään perintökaaren (40/1965) 19. luvussa. Pesänselvityksen tehtävä on jäämistöomaisuuden saattaminen siihen kuntoon, että kuolinpesässä voidaan suorittaa perinnönjako. Perinnönjakoa ei voida suorittaa ennen kuin kaikki tarvittavat selvitystoimet on suoritettu.

Kuolinpesän osakkailla on oikeus hakea kuolinpesälle pesänselvittäjä. Yleensä pesänselvittäjänä toimii asianajaja. Tuomioistuin määrää pesänselvittäjän tehtävänsä. (Kangas 2018, 381.) Perintökaaren (40/1965) 19. luvun 4§:n mukaan myös kuolinpesän osakas voidaan erityisestä syystä määrätä pesänselvittäjäksi, jollei kukaan osakkaista tätä vastusta. Mikäli testamentissa on nimetty testamentin toimeenpanija, määrätään hänet pesänselvittäjäksi, jollei vastasyitä ole. Pesänselvittäjän on oltava sopiva hänelle määrättyyn tehtävään ja kyettävä toimimaan puolueettomasti. (Kangas 2018, 381.) Käytännössä on yleistä, että pesänselvittäjä toimii myös pesänjakajana. (Kangas 2019, 488)

Perilliset luovuttavat kuolinpesään kuuluvan omaisuuden pesänselvittäjän haltuun. Pesänselvittäjälle luovutetaan kaikki kuolinpesää koskevat asiakirjat, kuten talletustodistukset, osakkeet ja velkakirjat. Jos kuolinpesän tosiasiallinen hallinta säilyy pesän osakkailla, on pesänselvittäjän tehtävä varmistaa omaisuuden asianmukainen hoito. Pesänselvityksen päätehtävä on maksaa kuolinpesän velat ja löytää velkojia tyydyttävät ratkaisut. (Kangas 2018, 384–385.)

Selvittäjän otettua kuolinpesän haltuunsa on hän vastuussa kuolinpesää koskevista asioista. Selvittäjällä on oikeus määrätä kuolinpesään kuuluvasta omaisuudesta ja hänellä on valta vapaasti luovuttaa pesän irtainta omaisuutta pesänselvitystarkoituksessa. Tämä voikin aiheuttaa osakkaiden ja selvittäjän välille ristiriitoja, jos osakkaiden ja pesänselvittäjän näkemykset eroavat vainajan jättämän omaisuuden selvittämisestä, myymisestä ja käyttämisestä velkojen maksuun ja pesänselvityskuluihin. (Kangas 2018, 388.)

Mikäli kuolinpesän varat eivät riitä kustannusten ja velkojen maksamiseen, pesäselvittäjän tulee sopia asiasta velkojen kanssa ja löytää heitä tyydyttävä ratkaisu. Mikäli yhteisymmärrykseen ei päästä, pesäselvittäjä voi hakea kuolinpesän konkurssiin. (Kangas 2018, 385–387.)

4.3 Kuolinpesän pankkiasiat

Vainajan antamat valtuutukset tilien käyttöön, arvopaperisäilytykseen ym. oikeuksien käyttöön päättyvät heti, kun pankki on saanut tiedon kuolemasta. Kuolinpesän osakkaiden on toimitettava pankille kirjallinen selvitys kuolemasta, kuten kuolintodistus tai virkatodistus, mahdollisimman pian kuolemasta. Yleensä pankki saa tiedon kuolemasta Digi- ja väestötietovirastolta, mutta tiedon saamisessa voi olla viivettä. Yleisenä käytäntönä on, että vainajan tilien käyttöoikeudet, kortit ja pankkiavaimet lakkautetaan, kun pankki saa tiedon kuolemantapauksesta. Ne voidaan kuitenkin jättää voimaan, mikäli kaikki pesän osakkaat näin haluavat. (Koponen 2020, 93.)

Vainajan tilinomistajaksi tulevat kaikki kuolinpesän osakkaat ja yleensä vain kaikki osakkaat yhdessä voivat käyttää vainajan tilejä. Varojen luovuttaminen oikeille henkilöille on pankin vastuulla.

Tilisopimukset, velka- ja vastuusitoumukset sekä tallelokeron vuokrasopimus ym. vainajan elinaikanaan tekemät pankkisopimukset sitovat kuolinpesää. Myös vainajan tekemät maksuliikennesopimukset, kuten automaattisen maksupalvelun sopimus, pysyvät edelleen voimassa. Maksupalvelusopimukset kuitenkin lakkautetaan, jos yksikin osakkaista niin haluaa.

Kuolinpesään voi kuulua myös puolisoitten yhteisomistuksessa oleva tili. Yhteiset tilit ovat joko Tai-tilejä tai Ja-tilejä. Tai-tili on yhteiskäytössä oleva tili, jota kukin tilinomistaja voi käyttää yksin ilman muiden tilinomistajien lupaa, mutta tilinomistaja yksin ei voi lakkauttaa tiliä, muuttaa tiliä omakseen tai antaa sen käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Leskellä on oikeus käyttää yhteistiliä, koska hän on tilinomistaja ja kyse on myös hänen varoistaan. Kuitenkin

käytännössä nosto-oikeudesta voi syntyä pankin kanssa kiista, koska usein pankit sulkevat tilin ja edellyttävät valtakirjaa muilta pesänosakkailta. Ja-tili taas tarkoittaa, ettei yksi tilinomistajista pysty käyttämään tiliä vaan kaikkien tilinomistajien on oltava paikalla tai valtakirjalla edustettuna. Mikäli vainajalla ja leskellä on ollut ja-tili, kuolinpesän osakkaat ja leski voivat käyttää tiliä vain yhdessä. (Koponen 2020, 95.) Mikäli yhteistiliksi ymmärretty tili on ollut vain vainajan omistuksessa, johon leskellä on ollut käyttöoikeus, tilin käyttöoikeus lakkaa, koska perittävän antama valtuutus päättyi hänen kuolemaansa. Tilin käyttöä varten tarvitaan pesänosakkaiden valtakirjat.

Vainajan tililtä voidaan nostaa hautajaisiin, perunkirjoitukseen sekä pesän hoitoon, hallintoon ja selvitykseen tarvittavat varat laskua vastaan ennen perunkirjoitusta. Muuhun tarkoitukseen varoja voi nostaa vasta perunkirjoituksen jälkeen. (Koponen 2020, 95.)

Yksikin kuolinpesän osakas on oikeutettu:

- saamaan saldotodistukset vainajan tileistä ja lainoista perunkirjoitusta varten;
- saamaan tietoja vainajan pankkiasioiden tilanteesta kuolinpäivänä ja sen jälkeen;
- antamaan pankille maksettavaksi vainajan tililtä hautajaisiin tai muuten selvästi kuolintapaukseen liittyviä laskuja taikka vainajan sähkö-, puhelin- ym. laskuja;
- luetteloimaan vainajan tallelokeron sisällön pankin toimihenkilön kanssa.

Mikäli kyseessä on toimenpide, johon yksikin kuolinpesän osakas on oikeutettu, selvitykseksi pankille riittää virkatodistus, josta on nähtävissä sukulaisuussuhde vainajaan. (Koponen 2020, 96.)

Perunkirjoituksen jälkeen vainajan tililtä voidaan nostaa käteisvaroja. Pankki kuitenkin vaatii perukirjan, virkatodistukset vainajasta 15 ikävuodesta alkaen sekä mahdollisen testamentin selvittääkseen, että kuolinpesän varoja nostavat siihen oikeutetut henkilöt.

Seuraaviin toimenpiteisiin vaaditaan kaikkien pesän osakkaiden suostumus:

- käteisnosto vainajan tililtä;
- vainajan tallelokeron tyhjäys;
- arvopapereiden myynti;
- tiedot vainajan elinaikaisista pankkiasioista.

Kuolinpesän osakkaiden on mentävä joko yhdessä pankkiin tai annettava valtakirja toimenpidettä varten. Pankin vastuulla on tarkistaa, että kaikilta pesän osakkailta on saatu suostumus yllämainittuja toimenpiteitä varten. (Koponen 2020, 96.)

4.4 Perunkirjoitus

Perunkirjoituksesta säädetään perintökaaren (40/1965) 20. luvussa. Perunkirjoitus on suoritettava jokaisen Suomessa vakinaisesti asuvan henkilön kuoleman jälkeen. Perunkirjoitus on suoritettava myös varattomissa ja velattomissa pesissä sekä myöskin elävänä syntyneen ja sittemmin kuolleen lapsen jälkeen. (Aarnio & Kangas 2016, 248–249.)

Perunkirjoituksella on kaksi päätehtävää. Perunkirjoituksessa luetteloidaan vainajan varat ja velat sellaisina, kun ne olivat perittävän kuolinhetkellä. Toisena perunkirjoituksen tehtävänä on luoda perusta perintöverotukseen, sillä perukirja toimii ikään kuin kuolinpesän veroilmoituksena. (Lindholm 2020, 26.) Perunkirjoituksen toimitusvelvollisuus on ensisijaisesti sillä pesän osakkaalla, jonka hoidossa kuolinpesä on (Kangas 2019, 472–473).

Perunkirjoitus on tärkein kuolinpesän osakkaiden velvollisuuksista. Perunkirjoitus on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa kuolemasta. Perunkirjoitukseen voidaan anoa lisääaikaa Verohallinnolta. Hakemuksen tulee jättää verotoimistoon ennen perunkirjoitusajan umpeutumista. Lisääaikaa voidaan myöntää esimerkiksi tilanteessa, kun perittävä on harjoittanut liiketoimintaa ja yrityksen tilinpäätös ei ole valmistunut. Kopio perukirjasta liitteineen on toimitettava Verohallintoon kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta. (Lindholm 2020, 30–31.)

Perunkirjoituksen pitopaikan ja ajankohdan saa määrätä se osakas, jonka hallinnassa pesä on. Perunkirjoitukseen on kutsuttava kaikki kuolinpesän osakkaat eli lähimmät perilliset, yleistestamentin saaja ja leski. Vaikka leski ei olisi kuolinpesän osakas, on hänet kutsuttava perunkirjoitukseen. (Lindholm 2020, 29)

Perunkirjoitusvelvollinen valitsee kaksi uskottua miestä, jotka toimittavat perunkirjoituksen. Uskotuiksi miehiksi on suositeltavaa valita henkilöt, jotka ovat perehtyneet perunkirjoitukseen, esimerkiksi asianajaja ja hänen sihteerinsä. Uskotuiksi miehiksi voidaan kuitenkin valita kuka tahansa täysi-ikäinen oikeustoimikelpoinen ja luotettava henkilö. (Lindholm 2020, 26.)

Perunkirjoituksen myöhästymisestä tai laiminlyönnistä voi aiheutua sanktioita kuolinpesän osakkaille. Mikäli perukirjan tekeminen laiminlyödään, voi käräjäoikeus määrätä sopivan henkilön sitä toimittamaan. Mikäli Verohallinto ei ole saanut perukirjaa kuukauden kuluttua perunkirjoituksesta, voidaan joutua maksamaan myöhästymismaksua tai veronkorotusta. Se, kuinka paljon perukirja on myöhässä, vaikuttaa maksun suuruuteen. Lisäksi perunkirjoituksen laiminlyönnistä voi seurata perillisille velkavastuu. Perintölainsäädännön uudistuksen myötä perilliset vastaavat vainajan veloista vain vainajalta jääneellä omaisuudella. Uudistuksen myötä pesän osakkaan joutuminen henkilökohtaiseen velkavastuuseen vainajan veloista on poikkeuksellista. (Lindholm 2020, 28.)

5 KUOLINPESÄN VEROTUS

Kuolinpesään voi sisältyä monenlaista omaisuutta. Esimerkiksi kuolinpesälle kuuluva metsätila tai sijoitusasunto voivat olla kuolinpesälle verotettavaa tuloa tuottavaa omaisuutta. Omaisuuden myynnistä voi syntyä voittoa tai tappiota. Kuolinpesä voi myös ostaa varoillaan omaisuutta, josta saadaan tuloja. Tässä luvussa käydään läpi, mitä seikkoja on otettava huomioon kuolinpesän verotuksessa.

Kuolinvuoden verotus toimitetaan samoin kuin henkilö olisi elänyt vuoden loppuun asti. Verotettavaksi tuloksi lasketaan ne tulot, joita vainaja on saanut ennen kuolemaansa ja myös tulot, jotka kuolinpesä on saanut kuoleman jälkeen.

Kuolinvuoden jälkeen kuolinpesää verotetaan itsenäisenä verovelvollisena. Kuolinpesän verotukseen sovelletaan niitä tuloverolain (1535/1992) säännöksiä, joita vainajan verotukseen olisi sovellettu hänen elinaikanaan. Yleensä kuolinpesän verottaminen päättyy perinnönjakoon, vaikka kuolinpesää voidaan pitää jakamattomana vuosienkin ajan. Kun kaikki kuolinpesän varat on jaettu ja pesä on lakannut, osakkaiden tulee toimittaa jäljennös perinnönjakosopimuksesta verottajalle. (Verohallinto 2019.)

5.1 Omaisuuden myynti

Kuolinpesän omaisuutta voidaan myydä, jolloin mahdollisesti syntyy luovutusvoittoa. Luovutusvoitto lasketaan vähentämällä luovutusvoitosta omaisuuden hankintameno ja voiton hankkimiseen liittyvät kulut. Hankintameno on perintöverotuksessa käytetty verotusarvo. Hankintamenoon lisätään omaisuuden perusparannuksista aiheutuneet kulut. Jakamattomaan kuolinpesään kuuluvan omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on kuolinpesän tuloa, joten osakkaiden ei tule ilmoittaa omissa veroilmoituksissaan luovutusvoittoa tai -tappiota. Jos kuolinpesän osakas myy perinnönjaossa samaansa omaisuutta, verotetaan osakasta luovutusvoitosta. (Verohallinto 2019.)

5.2 Asunnon myynti verovapaana

Kuolinpesän asunnon myynnissä voidaan hyödyntää verovapaussääntöä. Kuolinpesän asunnon myyntiin verovapaasti sovelletaan tuloverolain (1535/1992) 48 §:n 1. momenttia.

Asunnon voi myydä kokonaan tai osittain verovapaasti, mikäli joku perillisistä on vähintään kahden vuoden ajan yhtäjaksoisesti käyttänyt asuntoa omanaan vainajan kuoleman jälkeen. Jos perillisiä olisi neljä ja yksi heistä on asunut asunnossa vakituisesti vähintään kahden vuoden ajan, olisi asunnon luovutusvoitosta $\frac{1}{4}$ verovapaata. Mikäli kaikki perilliset asuisivat asunnossa vakituisesti kahden vuoden ajan vainajan kuoleman jälkeen, voitaisiin asunto kokonaisuudessaan myydä verovapaasti.

Ositus on toimitettava ennen jakoa, jotta leski voi myydä asunnon verovapaasti. Osituksessa leski saa osuutensa asunnosta avio-oikeuden nojalla. Tällöin leski voi myydä asunnon heti verovapaasti, jos hän on asunut asunnossa vakituisesti ja yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan.

5.3. Luovutustappio

Luovutustappio syntyy, kun kuolinpesä myy omaisuutta perintöverotusarvoa tai ostohintaa halvemmalla. Ensisijaisesti kuolinpesän luovutustappiot vähennetään luovutusvoitoista sinä vuonna, kun tappiot ovat syntyneet. Vuonna 2016 ja sen jälkeen syntyneet luovutustappiot voidaan vähentää luovutusvoittojen kokonaan tai osittain puuttuessa myös muista pääomatuloista. Luovutustappiot vähennetään pääomatuloista, joista on ensin vähennetty tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet luonnolliset vähennykset. Korkomenot ja muut pääomatuloon kohdistuvat vähennykset tehdään vasta luovutustappion vähentämisen jälkeen. (Koponen 2020, 113.)

5.4 Puunmyynti

Kuolinpesän puiden myynti tapahtuu yleensä pystykaupalla, mutta myös hankintakauppa on mahdollinen. Hankintakauppa tarkoittaa, että metsänomistaja valmistaa ja kuljettaa puutavaran ostajalle. Hankintakaupassa pääomatuloverotukseen lasketaan arvo, joka saadaan, kun myyntihinnasta vähennetään hankintatyön arvo. Puun myyntituloon perustuvassa verotusjärjestelmässä, puiden luovutuksesta saaduista tuloista vähennetään tulonhankkimiseen liittyvät kustannukset. Summasta, joka jää jäljelle vähennysten jälkeen peritään 30 prosentin suuruinen vero. (Koponen 2020, 131–132.)

Puun myynnistä syntyneitä verotettavaa tuloa voidaan pienentää menovarauksella, joka voi olla enintään 15% metsätalouden veronalaisen pääomatulon määrästä, josta on jo tehty metsävähennys. Menovarauksella pyritään kattamaan metsätalouden pääomatulojen hankkimisesta aiheutuneet menot. Menovarauksella edesautetaan metsän uudistamista. Puunmyyntituloista voidaan vähentää myös metsävähennys. Metsävähennyksessä puunmyyntituloista voidaan vähentää osa tilan hankintahinnasta. Metsävähennys on mahdollista tehdä vain 1.1.1993 jälkeen vastikkeellisesti hankitusta metsästä. (Koponen 2020, 132.)

Kuolinpesän myydessä puuta metsästä on otettava huomioon arvonlisäverotukseen liittyvät velvoitteet. Jos kuolinpesän metsätilalta myydään kalenterivuoden aikana puuta yli 10 000 euron arvosta, velvoitetaan kuolinpesää täyttämään arvonlisäveroilmoitus. Mikäli jonakin vuonna metsää omistava kuolinpesä ei myy puuta, ei verotettavaa tuloa kerry. (Koponen 2020, 134.)

5.5 Vuokratulot

Kuolinpesän vuokratuloja verotetaan samalla tavalla kuin luonnollisen henkilön vuokratuloja. Kuolinpesän on mahdollista vähentää vuokratuloistaan vuokraamisesta aiheutuneet kulut, kuten vuosikorjauskulut. Perusparannuskulut vähennetään tasapoiston kymmenen vuoden aikana.

6 PERINTÖVEROTUS

Perintöverotuksesta säädetään perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 2. luvussa. Perintöveroa on maksettava perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta, mikäli perinnönjättäjä, perillinen tai testamentin saaja asui kuolinhetkellä Suomessa. Perintöveroa on myös maksettava perintönä tai testamentilla saadusta Suomessa olevasta kiinteästä omaisuudesta sekä yhteisön osakkeista tai osuuksista, jonka varoista yli puolet muodostuu Suomessa olevasta kiinteästä omaisuudesta.

Perintöverotus pohjautuu perukirjaan ja muihin saatuihin selvityksiin ottaen huomioon valtion ja verovelvollisen edun. Käytännössä siis sillä, mitä perillinen perinnönjaossa saa ei ole merkitystä, koska perintövero lasketaan perinnön laskennallisen suuruuden perusteella.

Perintöverotus on suoritettava kolmen vuoden kuluessa verovuoden päättymisestä. Verovuosi on se vuosi, jona perinnönjättäjä on kuollut. Verotuksen toimittamisaika on näin pitkä, koska kuolinpesien selvittäminen on monesti aikaa vievää ja verotus on toimitettava kerralla oikein. (Lindholm 2020, 83.)

Perintöveron suuruus määräytyy jokaiselle osakkaalle henkilökohtaisesti. Mikäli perinnön suuruus on alle 20 000€, perintöveroa ei tarvitse maksaa. Veron suuruuteen vaikuttaa perinnön suuruus ja se, mitä sukua perillinen ja perittävä ovat olleet. Perintöverotuksessa perilliset on jaettu kahteen luokkaan sen mukaan, miten läheistä sukua perillinen on vainajalle. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat lähisukulaiset, kuten rintaperilliset ja toiseen luokkaan muut sukulaiset sekä suvun ja perheen ulkopuoliset henkilöt.

Ennakkoperintönä pidetään perittävän lapselleen antamaa lahjaa, joka on arvoltaan tavanomaista suurempi. Lahjaa ei pidetä ennakkoperintönä, jos lahjanantaja on lahjakirjassa ilmoittanut tai muulla tavoin käy ilmi, ettei lahjaa ole tarkoitettu ennakkoperinnöksi. Perintöverotuksessa otetaan huomioon lahjat,

jotka perillinen on saanut kolmen vuoden kuluessa ennen perinnönjättäjän kuolemaa. (Koponen 2020, 105.)

Perintöosuudesta voidaan tehdä puoliso- ja alaikäisyysvähennys ennen veron määräämistä. Puolisovähennys on 90 000 €, ja koska perintöveroasteikko alkaa 20 000 eurosta, puoliso maksaa perintöveroa vain, jos hänen verotettava perintöosuutensa on vähintään 110 000 €. Alaikäisyysvähennys on 60 000 € eli alaikäinen perinnönsaaja maksaa perintöveroa vain, mikäli perintöosuus on vähintään 80 000 €. (Lindholm 2020, 107–108.)

Kuolinpesän osakkaiden on toimitettava perukirja Verohallintoon kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta. Tämä ilmoitusvelvollisuus on laiminlyöty silloin, kun verovelvollinen ei ole toimittanut perukirjaa tai on antanut sen puutteellisenä tai virheellisenä. Laiminlyönnin seuraamusjärjestelmää on muutettu 1.5.2018 alkaen. Tätä ennen perukirjan toimittamisen laiminlyönnistä rangaistiin vain veronkorotuksin. Nykyään ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä voi seurata myöhästymismaksu ja veronkorotus. Perintöverotuksessa myöhästymismaksu määrätään, jos perukirja annetaan tai laiminlyönti korjataan oma-aloitteisesti 60 päivän kuluessa perukirjan antamisen määräpäivästä. Myöhästymismaksu on kertaluonteinen ja kiinteämääräinen. Luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle myöhästymismaksu on 50 €. Myöhästymismaksu määrätään perunkirjoituksessa ilmoittamisvelvolliselle henkilölle riippumatta siitä, onko hän itse verovelvollinen. Entisessä käytännössä myöhästymisestä aiheutuva veronkorotus on voitu määrätä vain verovelvolliselle henkilölle. (Lindholm 2020, 89–91) Mikäli laiminlyöntiä ei korjata 60 päivän kuluessa, maksettavaksi tulee veronkorotus. Veronkorotuksen määrä perustuu laiminlyönnin taloudelliseen vakavuuteen. Perintöverotuksessa veronkorotus määrätään lisääntyneen veron perusteella. Lisääntyneellä verolla tarkoitetaan virheen korjaamisesta, esimerkiksi perukirjasta poikkeamisesta, verovelvollisen vahingoksi johtuvaa veronmäärän lisäystä. Ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä voi joutua myös rikosoikeudelliseen

vastuuseen, mikäli Verohallinto katsoo laiminlyönnin olevan sen laatuinen, että se on käsiteltävä rikosasiana. (Lindholm 2020, 91–95.)

7 PERINNÖNJAKO

Perintökaaren (40/1965) 23. luvussa säädetään perinnönjaosta. Perinnönjako on mahdollista suorittaa monin eri tavoin. Vaikka tässä luvussa esitellään vain, millä eri tavoilla perinnönjako voidaan suorittaa, on myös hyvä muistaa, että kuolinpesä voidaan jakaa osakkaiden pyynnöstä osittain tai pitää jakamattomana pitkiäkin aikoja.

7.1 Perinnönjaon aloitus

Jokaisella osakkaalla on oikeus vaatia perinnönjakoa, kun pesä on selvitetty. Jako voidaan aloittaa vasta kun perunkirjoitus on suoritettu ja kaikki tiedossa olevat pesän velat on maksettu tai velkojen maksuun tarvittavat varat ovat erityisessä hoidossa. Mikäli vainaja oli naimisissa, ei perinnönjakoa voida aloittaa ennen kuin aviopuolisoiden välinen ositus on suoritettu. (Kangas 2019, 563.) Perinnönjako voidaan jakaa kahteen osaan, jotka ovat jako-osuuden määrittäminen ja reaalinen jakotoimitus. Lainvoimainen perinnönjako edellyttää kuolinpesän reaalista jakamista. Vasta sen jälkeen osakkaasta tulee perinnönjaossa saamansa omaisuuden omistaja. Jokaisella osakkaalla on myös oikeus kieltää reaalinen jakotoimitus. (Aarnio & Kangas 2016, 1258–1259.)

7.2 Ositus

Ennen perinnönjakoa on suoritettava omaisuuden ositus, mikäli vainaja oli naimisissa. Osituksessa selvitetään ja eritellään aviopuolisoiden omaisuus. Ositukseen kuuluu omaisuuden erittely, yhteisen omaisuuden jakaminen ja tasinkojako. Kuolintapauksessa osituksen osapuolia ovat leski ja kuolinpesän osakkaat. Osapuolilla on itsenäinen oikeus vaatia osituksen vireillepanoa. (Kangas 2019, 369.) Osituksesta laaditaan osituskirja, joka rekisteröidään Digi- ja väestötietovirastossa. Osituskirjan rekisteröinti ei ole pakollista, mutta se antaa suojaan toisen puolison velkojia vastaan. (Digi- ja väestötietovirasto 2022.)

7.2.1 Omaisuuden erottelu

Avioliitolla ei ole vaikutusta omaisuuteen, jonka henkilö on itse hankkinut tai saanut ennen avioliiton solmimista tai sen aikana. Puolisoilla saattaa olla yhteisiä pankkitilejä tai käyttöoikeudet toistensa tileihin. Tällöin voi olla vaikea määritellä, kummalle osapuolelle kuuluu mikäkin irtain omaisuus. Esimerkiksi auto voi olla rekisteröity miehen nimiin, mutta se on maksettu yhteisen tilin varoista. Tällöin voidaan siis tarvita erottelu, kummalle puolisolle mikäkin omaisuus kuuluu. Mikäli jonkun esineen kohdalla on epäselvää, kummanko se on, katsotaan tämä puolisoitten yhteiseksi omaisuudeksi. (Norri 2017, 370.)

7.2.2 Yhteinen omaisuus ja sen jakaminen

Usein puolisoilla on yhteistä omaisuutta, esimerkiksi yhteinen asunto. Yhteisen omaisuuden jakaminen voidaan suorittaa ”pöytäjakona” tai reaalisenä jakona. Pöytäjaossa omaisuus jaetaan murto-osiin. Voidaan esimerkiksi sopia siten, että leski saa puolet ja perilliset puolet kesämökkikiinteistöstä. Yhteisomistussuhde vahvistetaan pöytäjaossa ja kumpikin taho voi rekisteröidä omistuksensa maanmittaustoimistossa. (Norri 2017, 371.)

Reaalinen jako voidaan suorittaa kolmella tavalla. Ensimmäisessä tavassa yhteinen omaisuus pyritään jakamaan puoliksi lesken ja perillisten kesken, mikäli omaisuus on jaettavissa. Esimerkiksi metsäpalsta voidaan lohkoa tai halkoa kahdeksi palstaksi siten, että toinen palsta tulee leskelle ja toinen perillisille. Laissa tämä on säädetty ensisijaiseksi jakotavaksi. Toisena menetelmänä on jakaa omaisuus vaihdon kaltaisella toimella siten, että leski saa toisen omaisuusesineen ja perilliset toisen. Esimerkiksi leski voi luopua puoliso-osuudestaan kesämökkiin sitä vastaan, että saa vainajalle kuuluneen puoliso-osuuden asunnosta. Mahdollinen hintaero tasoitetaan yleensä rahalla. Mikäli yhteisen omaisuuden reaalista jakoa vaaditaan, mutta sitä ei voida sopivasti jakaa osiin, on kaksi mahdollisuutta tehdä jako. Jos tällaisia esineitä on useampi, esimerkiksi kaksi samanarvoista asunto-osaketta, pannaan toinen lesken ja toinen vainajan perillisten osaan. Mikäli

esineet eivät ole samanarvoisia, taseus voidaan suorittaa lesken ja vainajan varoilla. (Norri 2017, 371–372.)

Mikäli puoliset omistavat vain yhden jaettavan esineen, kuten kesämökin, on omaisuus myytävä ja myynnistä saadut rahat jaettava. Yleisimmin tällainen yhteinen omaisuus on asunto-osake, mutta sen myynti ja rahojen jakaminen ei tule tavallisesti kysymykseen tässä vaiheessa. Yhteiseen asuntoon leskellä on aina, joko keskinäisen testamentin tai perintökaaren (40/1965) nojalla hallintaoikeus, joten yleensä asunto-osakkeen myynti ei tule kysymykseen lesken elinaikana. (Norri 2017, 372.)

7.2.3 Tasinkojako

Tasinkojaossa toteutetaan puolisoitten avio-oikeus toistensa omaisuuteen. Kummallekin puolisolle kuuluu puolet avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästöstä. Tasinkojako tarkoittaa, että enemmän omistavalta osapuolelta siirtyy omaisuutta tai rahaa vähemmän omistavalle. Tasinkojako ei kuitenkaan aina toteudu. (Norri 2017, 372.) Perintökaaren (40/1965) 3.luvun 1 §:n nojalla leski perii puolisonsa, mikäli rintaperillisiä ei ole. Tällöin tasinkoa ei anneta, vaan leski perii koko omaisuuden.

Jos avio-oikeus on kumottu molemminpuolisella avioehdolla, tasinkojakoa ei tapahdu. Mikäli leskellä on enemmän omaisuutta kuin vainajalla, ei tasinkojakoa suoriteta. Jos taas vainaja on leskeä varakkaampi, on leskellä oikeus vaatia kuolinpesältä tasinkoa. Ei ole itsestään selvää, että varakkaamman puolison kuoltua, leski saa tasinkoa, sillä tasinkoa täytyy vaatia, jotta sitä voi saada. Jaossa pyritään mutkattomasti siihen, että leski saa puolet ja vainajan perilliset puolet kuolinpesästä. (Norri 2017, 373.)

7.3 Sopimusjako

Sopimusjako on yleisin perinnönjaon muodoista. Täysivaltaiset osakkaat päättävät aina itse sopimusjaon toimittamisesta ja osakkaat yhdessä sopivat, mitä omaisuutta kukin saa. Mikäli joku pesän osakkaista on vajaavaltainen,

sopimusjako on mahdollinen vain, jos vajaavaltaisen edunvalvonta on järjestetty asianmukaisella tavalla. (Kangas 2019, 562.) Osakkaiden on laadittava jaosta perinnönjakokirja, joka kaikkien osakkaiden ja kahden esteettömän todistajan on allekirjoitettava. Olisi hyvä, jos jakokirjasta tulisi ilmi, että osakkaat tyytyvät suoritettuun jakoon ja sitoutuvat olemaan moittimatta sitä. Näin esimerkiksi kiinteistön saanut osakas voi hakea kiinteistölleen lainhuutoa heti, eikä hänen tarvitse odottaa kuuden kuukauden moiteajan umpeutumista. (Lindholm 2020, 121.)

7.4 Toimitusjako

Osakkaiden on haettava pesänjakajaa, mikäli jonkun osakkaan perintö on ulosmitattu, pesä on riitaisa tai jos yksikin osakkaista vaatii pesänjakajaa. Hakemus on toimitettava tuomioistuimelle, jolloin se määrää pesänjakajan tehtävänsä. Perintökaaren (40/1965) 23. luvun 4 §:n mukaan pesänjakajaksi on määrättävä tehtävään sopiva henkilö. Sopivuus tehtävään edellyttää kokemusta ja lähes poikkeuksetta lakimieskoulutusta. Pesänjakajan on kyettävä valvomaan kaikkien pesän osakkaiden etua ja oikeutta tasapuolisesti. (Aarnio & Kangas 2016, 1284.)

Perintökaaren (40/1965) 23. luvun 7 §:n mukaan pesänjakajan on päätettävä perinnönjaon paikka ja aika sekä kutsuttavaa pesän osakkaat paikalle. Mikäli kaikki osakkaat ovat paikalla, on pesänjakajan yritettävä saada heidät sopimaan jaosta. Jos jaosta päästään yhteisymmärrykseen, on jako toimitettava osakkaiden sopimuksen mukaan.

Pesänjakajan tehtäviin kuuluu mahdollisen osituksen toimittaminen, osakkuussuhteiden selvittäminen, omaisuuden arvostaminen ja omaisuusluetteloja koskevien erimielisyyksien ratkaiseminen. Pesänjakajan on varmistettava jaon edellytysten olemassaolo. Edellytysten sivuuttamisesta voi seurata, ettei laillista jakoa ole toimitettu. Jakajalla on velvollisuus ryhtyä kaikkiin pesänjaon kannalta välttämättömiin toimiin ja niihin, jotka voidaan suorittaa objektiivisuuden vaarantumatta. Pesänjakajalla on myös tiedonantovelvollisuus

eli hänen on annettava osakkaille tietoa pesänjakoon liittyvistä seikoista, kuten pesänjakajan toimivallasta ja moiteoikeudesta. (Aarnio & Kangas 2016, 1302–1303.)

Pesänjakajan toimivalta päättyy, kun jako on suoritettu ja jaosta tulee lainvoimainen tai kun tuomioistuin vapauttaa jakajan tehtävästään (Aarnio & Kangas 2016, 1299).

7.5 Perinnönjaon voimaantulo

Perinnönjaosta on laadittava jakokirja. Jos pesänjakaja on toimittanut jaon, on hänen allekirjoitettava jakokirja. Jos kuolinpesän osakkaat ovat itse toimittaneet jaon, on heidän kaikkien ja kahden esteettömän todistajan allekirjoitettava jakokirja. Jakokirjasta tulee käydä ilmi kaikkien osakkaiden nimet ja peruste kuolinpesän osakkuuteen, mitä on jaettu ja jaetun omaisuuden arvo, mitä kukin perillinen on saanut, onko jako suoritettu kokonaan sekä mitä on mahdollisesti jäänyt jakamatta. (Verohallinto 2022.) Mikäli osakas ei ole tyytyväinen jakoon, on hänellä oikeus nostaa moitekanne toisia osakkaita vastaan kuuden kuukauden kuluessa perinnönjaosta.

Kun pesän kaikki varat on jaettu, kuolinpesä lakkaa olemasta. Kuolinpesän lakkaamisen jälkeen perinnönjakosopimuksesta on toimitettava kopio Verohallintoon (Verohallinto 2017).

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia kuolinpesän osakkaiden asemaa sekä heille kuuluvia velvollisuuksia pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Tutkimuksessa on pyritty analysoimaan ja tulkitsemaan Suomen lainsäädäntöä oikeustieteellisen kirjallisuuden avulla.

Tässä luvussa tehdään yhteenveto tutkimustuloksista sekä arvioidaan tutkimuksen pätevyyttä, luotettavuutta ja eettisyyttä. Lopuksi arvioidaan opinnäytetyöprosessia.

8.1 Tutkimustulokset

Tutkimuskysymyksiä oli kaikkiaan neljä. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä pohdittiin, ketkä ovat kuolinpesän osakkaita. Kuolinpesän osakkaat määritellään perintökaaren (40/1965) 2.–5. luvuissa. Perilliset jaetaan parenteeliin sukulaisuuden perusteella. Ensimmäiseen parenteeliin kuuluvat rintaperilliset eli lapset. Vainajan ja rintaperillisten välillä on vallittava oikeudellisesti pätevä lapsen ja vanhemman suhde. Myös ottolapset kuuluvat ensimmäiseen parenteeliin. Toiseen parenteelin perillisiä ovat vanhemmat ja sisarukset. Ensimmäisessä ja toisessa parenteelissa vallitsee rajaton sijaisperimisoikeus. Kolmanteen parenteeliin kuuluvat isovanhemmat sekä heidän jälkeläisensä eli vainajan tädit, sedät ja enot. Kuolinpesän osakkaita voivat olla myös yleistestamentin saaja ja leski. Mikäli perillisiä ei ole eikä vainaja ole tehnyt testamenttia, menee perintö valtiolle.

Toinen tutkimuskysymys käsittelee kuolinpesän osakkaiden velvollisuuksia pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Osakkaiden ensimmäisenä velvollisuutena on ottaa kuolinpesä haltuun ja hallita kuolinpesälle kuuluvaa omaisuutta. Haltuunottajan tulisi olla henkilö, joka tuntee pesän asiat parhaiten. Yleensä osakkaat hallitsevat yhdessä kuolinpesän omaisuutta, jolloin kuolinpesää koskevat päätökset on tehtävä yksimielisesti. Pesänselvityksen tarkoituksena on saattaa kuolinpesän omaisuus jaettavaan kuntoon. Osakkaiden on huolehdittava myös

kuolinpesän pankkiasioista. Osakkaiden on toimitettava virkatodistus pankille mahdollisimman pian vainajan kuolemasta, sillä virkatodistusta vastaan osakas voi huolehtia vainajan pankkiasioista, kuten hautajaiskulujen maksamisesta kuolinpesän tililtä, ennen perunkirjoitusta. Osakkaiden on toimitettava pankille perukirja, virkatodistus ja mahdollinen testamentti nähdäkseen, että kuolinpesän pankkiasioita hoitaa siihen oikeutettu henkilö. Myös mahdollinen valtakirja kaikilta kuolinpesän osakkailta on toimitettava pankkiin, mikäli kaikki osakkaat eivät pääse samanaikaisesti pankille hoitamaan kuolinpesän asioita yhdessä. Tärkein kuolinpesän osakkaiden tehtävistä on perunkirjoituksen järjestäminen. Perunkirjoituksessa luetteloidaan vainajan varat ja velat. Perunkirjoitus on toimitettava jokaisessa kuolinpesässä. Viimeisenä velvollisuutena osakkaiden on järjestettävä perinnönjako. Kuolinpesä voidaan jakaa joko osittain tai pitää myös jakamattomana pitkäänkin. Perinnönjakoa käsitellään tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Kolmas kysymys pohti, miten perinnönjako etenee. Jokaisella kuolinpesän osakkaalla on oikeus vaatia perinnönjakoa. Perinnönjako voidaan toimittaa vasta sitten, kun perunkirjoitus on suoritettu ja vainajan velat maksettu tai varat velkojen maksuun ovat asianmukaisessa hoidossa. Mikäli vainaja on ollut kuolinhetkellään naimisissa, on pesässä toimitettava ositus sekä omaisuuden erottelu. Perinnönjako on mahdollista suorittaa monin eri tavoin. Yleisimmin perinnönjako suoritetaan sopimusjakona, joka nimensä mukaisesti tarkoittaa, että kuolinpesän osakkaat sopivat yksimielisesti pesänjaosta. Mikäli yksimielisyyteen ei päästä, voidaan kuolinpesälle hakea pesänjakajaa. Pesänjakajan suorittamaa perinnönjakoa kutsutaan toimitusjaoksi. Perinnönjaosta on laadittava jakokirja, joka on toimitettava Verohallintoon. Perinnönjako on lainvoimainen vasta sitten, kun reaalinen jakotoimitus on suoritettu. Kun perinnönjako on suoritettu ja kaikki pesän varat on jaettu perillisille, kuolinpesä lakkaa olemasta.

Viimeisessä tutkimuskysymyksessä pohdittiin, millaisella aikataululla kuolinpesän asioita täytyy hoitaa. Surusta huolimatta kuolinpesän asioita on hoidettava melko

tiukalla aikataululla. Yleensä hautajaiset järjestetään 2-3 viikon kuluttua kuolemasta. Mitään ajallista pakkoa hautajaisten ja muistotilaisuuden järjestämiselle ei kuitenkaan ole. Osakkaiden on toimitettava virkatodistus pankkiin mahdollisimman pian kuoleman jälkeen, jotta osakkaat pystyvät hoitamaan pesän pankkiasioita. Perunkirjoitus on tärkein kuolinpesän osakkaiden velvollisuuksista ja se on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa kuolemasta. Perunkirja tulee toimittaa Verohallintoon kuukauden kuluttua perunkirjoituksesta. Perunkirjoituksen toimittamiseen voidaan kuitenkin hakea lisäaikaa Verohallinnolta. Perunkirjoitus on oikeastaan ainut toimenpide, johon on laissa määritetty määräaika. Vaikka laissa ei ole tarkkaan määritelty määräaikaa muiden kuolinpesän asioiden hoitamiseen, on asioiden hoitaminen hyvä aloittaa heti kuoleman jälkeen.

8.2 Tutkimuksen pätevyys, luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta voidaan arvioida reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Reliabiliteetilla arvioidaan tutkimuksen toistettavuutta ja analyysin johdonmukaisuutta. Validiteetin avulla arvioidaan sitä, mittaako tutkimusmenetelmä sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Mikäli tutkimuksen tekee uudelleen, tutkimuksen tulokset eivät eroa toisistaan. Tutkimus on siis reliabeli. Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia kuolinpesän osakkaiden asemaa ja velvollisuuksia pesänselvityksessä ja perinnönjaossa. Tässä onnistuttiin oikean tutkimusmenetelmän avulla. Tutkimus on siis myöskin validi. Eettisesti hyvässä tutkimuksessa on noudatettava huolellisuutta ja tarkkuutta sekä sovellettava eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä. Tutkimus on toteutettu huolellisesti ja tarkkuutta noudattaen. Lähteet ovat tutkimuksen kannalta relevantteja ja lähteet on valittu lähdekriittisesti. Lähteisiin on myös viitattu asianmukaisesti. Tutkimus voidaan siis arvioida eettisesti päteväksi.

8.3 Opinnäytetyöprosessin arviointi

Opinnäytetyöprosessi alkoi aiheen valinnalla, joka oli omalla kohdallani suurin haaste. Päätin aiheeni joulukuussa 2021, minkä vuoksi kirjoittamistahdini oli melko

tiivis. Koen kuitenkin olevani parhaimmillani pienessä kiireessä ja paineen alla, joten kiireestä huolimatta pystyin edistämään opinnäytetyötä tehokkaasti. Aiheen valinnan lisäksi kirjoittamistyön aloittaminen oli suurimpia haasteitani. Vauhtiin päästyäni kirjoitustyö sujui tehokkaasti. Idea opinnäytetyön aiheeseen syntyi ollessani töissä pankissa ja työskennellessäni kuolinpesän pankkiasioiden parissa. Koin opinnäytetyön tekemisen tehokkaaksi oppimisprosessiksi.

Oikeusdogmaattisen tutkimusmenetelmän tarkoituksena on tulkita lainsäädäntöä ja voimassaolevaa oikeutta sekä punnita oikeusperiaatteita. Koin oikeusdogmaattisen tutkimusmenetelmän käytön onnistuneeksi tutkimuksessani, sillä tutkimuskysymyksiin pystyttiin vastaamaan asianmukaisesti. Tutkimusta tehdessäni koin perintö- ja testamenttilainsäädännön melko vaikeaselkoiseksi ja pirstaleiseksi. Tutkimuksessa on pyrittykin selkiyttämään perintö- ja testamenttilainsäädäntöä ja kokoamaan keskeisimmät säädökset yhteen selkeästi ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi.

Prosessin aikana opin lähdekriittisyyttä ja aineiston tulkintaa. Opin myös ymmärtämään kuolinpesän asioiden hoitamista kokonaisuudessaan. Koin aiheeni mielenkiintoiseksi ja hyödylliseksi tulevaisuutta ajatellen. Mielestäni onnistuin pysymään aiheessa ja vastamaan tutkimuskysymyksiin hyvin. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli opettavainen ja mielenkiintoinen.

LÄHTEET

Aarnio, A. & Kangas, U. 2016. Suomen jäämistöoikeus 1. Perintöoikeus. 6.uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Digi- ja Väestötietotietovirasto. Ositussopimuksen rekisteröinti. Viitattu 3.4.2022. <https://dvv.fi/osituskirjan-rekisterointi>

Kangas, U. 2019. Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet. 2. uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Kangas, U. 2018. Perhevarallisuus-oikeus. 3. uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Koponen, J. 2020. Kuolinpesän osakkaan opas. 16.uudistettu painos. Verotieto Oy. Helsinki.

Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta (26/2011). Finlex. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110026#Lidm45237816988016>

Lindholm, T. 2020. Perintöverokirja. 20. uudistettu painos. Verotieto Oy. Helsinki.

Norri, M. 2017. Perintö ja testamentti. Käytännön käsikirja. Alma Talent. Helsinki.

Perintö- ja lahjaverolaki (378/1940). Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378#L2P4>

Perintökaari 40/1965. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1965/19650040#L18>

Pikkarainen, S. Lainoppia ja empiiristä oikeustutkimusta. Tiivistelmä. Lapin Yliopisto. Viitattu 17.2.2022. <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=ac673275-3b07-40e9-949f-4ae28f7cd7ec>

Tieteen termipankki. 2020. Oikeustiede: testamenttikanteet. Viitattu 22.3.2022. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:testamenttikanteet>

Tuloverolaki 1535/1992. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#O3L2P48>

Valtionkonttori. 2018. Viitattu 7.3.2022.

<https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/muut-palvelut/perillisitta-kuolleiden-jaamistot/#yleista>

Verohallinto. 2017. Kuolinpesä lakkaa, kun pesän varat on jaettu. Viitattu 29.3.2022.

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/kuolinpesan_verotu/

Verohallinto.2022. Perinnönjako – toimita jakokirjasta kopio Verohallintoon. Viitattu 31.3.2022.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/perinn%C3%B6njako/>

Verohallinto. 2019. VH/147/00.01.00/2019. Kuolinpesien luovutusvoitot ja -tappiot verotuksessa. Viitattu 20.4.2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48076/kuolinpesien-luovutusvoitot-ja--tappiot-verotuksessa2/#3.4-kuolinpes%C3%A4n-jakamisen-vaikutus-asunnon-luovutuksen-verotukseen>